

ganjan, ker mu njegovi tovariši s svojo malomarnostjo podkopujejo in uničujejo ugled. Tudi šolske oblasti se ne drže teh zakonitih predpisov, in radovedni smo, katero izpričevalo izdasta oni nadučitelj in okrajni šolski nadzornik tistim otrokom, ki sta jih oproščala od šolskega obiska že iz 5. šolskega leta, ne oziraje se na to, ali znajo predpisane vednosti? Odpustnice ne, ker niso dosegli predpisanega znanja, a odhodnice tudi ne, ker niso slaboumni, lahko bi bili dosegli predpisane vednosti, ako bi bili še 3 leta obiskovali šolo.

Vem, da poreče Goriški, s tem bi se res pobijalo analfabetizem, a kako pripravi otroke, da bi obiskovali šolo še čez šol. dobo, ko je niti v času te ne obiske redno? Tudi jaz nisem prijatelj prepogostemu kaznovanju; zakaj prepričanja sem, da naj se kaznuje, čim manj je mogoče, a vendar kadar je znan neobhodno potrebna, naj se jo tudi rabi. Marsikoga je že izmodrila pametna, primerna in o pravem času porabljen kazni. Ravno tako je tudi tukaj. Ako starši ne spoštujejo in slušajo šolskih zakonov in predpisov, se ne morejo izogniti in odtegniti zato določeni kazni. Kaznovati se mora koj o pričetku šolskega leta in ne šele proti koncu. Kaj mi pomaga, ako pride otrok v šolo šele zadnje mesece šolskega leta, ko je že toliko zaostal, da ne more slediti skupnemu pouku?

§ 5. istrskega dež. zakona z dne 31. julija 1895., št. 18, določuje, da se ima kaznovati starše, ki ne vpišejo svojih otrok pravočasno, z globo 10 do 50 K, a § 8. določuje kazni onim, ki jih ne pošiljajo redno v šolo med letom vsak mesec, do 10 K. To bi se moralo redno vršiti in kazni koj iztirjati, pa bi se starši ne izgovarjali z ničevimi izgovori, kakor n. pr.: »Moj otrok je velik, ne vodi več v šolo.« Tega se ne drže šolske oblasti. One, če je otrok tudi 10krat v letu naznanjen, ne kaznujejo nikdar več kot z 2 K, in še te kdaj izterjajo? Jaz vem za slučaji, ko so tirjali očeta za šolsko kazni zaradi nerednega obiska njegove hčere, ko je bila ta hči mati že dveh otrok. Taka kazni res ni imela drugega uspeha, kot da je dražila proti učiteljski ljudski šoli. Seve, da bi redna vršitev teh paragrafov prouzročila mnogo dela in sitnosti šolskim oblastem, a gospodje, ki ne marajo delati, je najbolje, da puste službo in gredo; zakaj čudno je, ako se predsednik okrajnega šolskega sveta bolj zanima, ali imajo psi nagobčnike, kakor zato, ali hodijo otroci v šolo.

Ako bi se vršilo po mojem mnenju zgoraj navedene paragrafe, bi se pomnožilo število šolskih otrok, tako da bi bilo potreba natančno vršiti § 11. drž. šol. zakona in bi se ne smelo dovoliti, da postavljata deželni šolski svet in deželni odbor razne ovire. Res je, da bi porabilo ljudsko šolstvo nekoliko več denarja, a je tudi res, da bi donajalo veliko boljše uspehe.

Ljudskemu šolstvu je dala država drugi udarec s tem, da je pustila, da vrše dežele § 55. drž. zakona samovoljno, kakor jim ljubo. S tem je pahnila ljudsko šolsko učiteljsko naravnost v mizerijo. Učiteljsvo je polno življenjskih skrbi in prisiljeno, ali gladovati ali si iskati postranskih zaslužkov, da reši sebe in svoje najbednejšega. Pomislimo sedaj — ali je človek tako izmozgan in poln skrbi, sposoben zbrati svojega duha in poučevati s pravim veseljem in v nemo? Kdor ima le še kaj razuma in srca, mi bo priznal, da to ni mogoče. In če nima učitelj zbranih svojih misli in če ne more učitelj poučevati z veseljem in zanimanjem, kako nato otroci zberro svoje misli ter naj sledijo pouku z veseljem in zanimanjem? In kako naj se prejme to učenje otrok za njih vse življenje? Ne, tak pouk je raztresen, kakor je učitelj raztresen zaradi življenjskih skrbi in postane le prekmalu površen ter kmalu izgine, tako da otroci po par letih pozabijo, kar so se učili v šoli in so kmalu zrel analfabeti. Če hoče država znižati odstotek analfabetov, naj sama poseže vmes in reši ljudsko šolsko učiteljsvo bednega stanja.

To so moje misli, a nikakor ne mislim, da so najpopolnejše, zato upam, da se bo oglašil še kateri tovariš in priobčil svoje mnenje o tej zadevi.

Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol.

Odbor društva učiteljev slov. obrtn. nad. šol je prejel pismo, ki naznanja v njem tovariš Slapšak svoj izstop iz društva. Ta korak opravičuje s tem, da mu je poslanec Jaklič* rekel, da gori navedeno društvo ni

* Kaj se vendar vtika celo v to zadevo, ki ga popolnoma nič ne briga?! Jaklič že davno ni več učitelj; naj torej pušči učiteljske stvari popolnoma na miru! Ured.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

nepristranko, ker ima v svojem odboru samo enega člana Slomškove Zveze. Z ozirom na to izjavlja podpisani odbor tole: 1. Prvi stavek društvenih pravil se glasi: »Društvo je nepolitično.« 2. Poziv na prvi sestanek je bil poslan »Tovarišu in Slov. učitelju«. Prav tako tudi vabilo na ustanovni občni zbor. 3. Vabilo na ustanovni občni zbor so dobila vsa vodstva brez izjeme. 4. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo 24 učiteljev, med temi po vednosti odbora samo en član Slom. Zveze. Tovariš Slapšak je bil izvoljen z vsemi glasovi, čeprav ni bil navzoč. 5. Na odborovi seji dne 1. februarja t. l. je bil ponovno sprejet nasvet, naj se objavljajo vsa društvena poročila in objave v obeh gori citiranih učiteljskih listih. Iz navedenega jasno sledi, da ima izvoljeni odbor najboljši namen udeležiti zahteve svojih pravil. To je pa mogoče le tedaj, če se ne bo — kakor povsod pri nas — tudi v novem društvu pojavilo nepotrebno razdiralno delo. Žal, da se je to delo že pokazalo. Vsem, ki jim je pri srcu napredek obrtno-nadaljevalnih šol in njih učiteljsva, v ravnanje.

To poročilo je dobil tudi »Slov. učitelj«.

Odbor društva učiteljev slovenskih obrtno nadaljevalnih šol.

K. HUMEK, HOČEVAR MAKŠ,
t. č. načelnik, t. č. tajnik.

Na Srbskem primanjkuje učiteljev.

»Srbska korespondenca« poroča, da potrebujejo za sedaj na Srbskem okrog 800 ljudskošolskih učiteljev in učiteljic, do čim pa bo za popolno uredbo ljudskega šolstva treba vsega skupaj do 1400 učiteljev iz inozemstva, toda težave jim dela jezik, ki ga morajo poznati popolnoma. Srbska vlada se bavi z mislijo, da bi ustanovila za tako učiteljsvo posebne tečaje, da bi si v njih pridobilo potrebno kvalifikacijo in to ne samo v Belgradu, temveč tudi v drugih večjih mestih.

J. PAHOR: Narodnost in liberalizem.

(K diskusiji.)

I.

Program tov. Rakovščka je dovolj obsežen; vsega mogočega se dotika in pušča zraven tega še celo vrsto eminentno političnih vprašanj odprtih. Rad bi napravil z ozirom na to dejstvo čisto osebno opazko, a se rajši izognem s konstatacijo, da je vsaka smotrena politična aktivnost slovenskega učitelja izključena s takim programom, ki kultivira le še narodno nestrpnost, ki hoče narod gospodarsko dvigniti, toda z nauki, ki gospodarsko tlačijo in uničujejo. Tov. R. je namreč pojm narodnosti identičen z onim narodne naprednosti ali z jasnejšo besedo: z liberalizmom. S tem je povedano dovolj; kar je več, je le zahteva narodne avtonomije, ki je pa, kot nekaj samo po sebi umevnega, že skoro izven diskusije.

Praden nadaljujem, naj omenim, da se je problem naroda, oz. narodnosti do najnovejšega časa pri naš znanstvenem le malo razpravljaj; intenzivneje se je pričelo to delo z rojstvom »Vede« in posebno še z njeno anketo o jugoslovanskem vprašanju, ki ga je prej resno pretresala le naša socialna demokratska stranka. »Vedina« anketa ni bila ravno najsrečnejše zasnovana, kot je dokazal ves njen potek, vendar nam je zbrala obilo gradiva, med katerim bo najboljše in najgloblje ono, ki raziskuje odnose s socioloških vidikov in na njih podlaga kaže razvojne smeri v prihodnosti. Ker vem, da je učiteljsvo le malo sledilo anketi ter zasledovalo z največjim interesom rajše dogodke na jugoslovanskih bojiščih, dogodke, ki so razvneli in zopet zadušili vso ono narodno vzhičenost polpreteklih dni, se mi zdi ne le umestno, temveč celo hvaležno, dotakniti se na tem mestu mimogrede rezultatov socioloških raziskavanj o narodu.

Kritje življenjskih potreb človeka je daries prva vzmet, ki giblje vse politično snovanje družbe, kritje življenjskih potreb

je bila pred tisočletji ona elementarna sila, ki je gnala človeka proti človeku takoj potem, ko ni zadoščal lovcu gozd, pastirju pašnik. Fizična moč je odločala, zato so se može kaj hitro združili v gruce, da so lažje obvladali osebe, s katerimi so se hoteli okoristiti, da so ga podvrgli in zaslužili, da so podjarmili v skupinah druge slabotnejše skupine, ki so jim odvzeli njih last ter jih obenem prisilili, da so posledaj vršili delo za njih, da so z lastnim životom kriili potrebe zmagovalcev. Boljša organizacija teh poslednjih, opazovanje in zasledovanje zaslužjenih v vsakem njih koraku, je bil faktor, ki je odločal vedno v prilog močnejšega zavojevalca, pa če se je nahajal tudi v manjšini; boljše strnjena manjšina je kmalu gospodovala nad desorganizirano večino, ki je imela seveda še vedno svoje potrebe in interese. Tem interesom popuščati do gotovih meja je bila modra naloga gospodovalcev, ki so mnogokrat celo svojo govorico zamenjali z ono tlačencev, ki so mnogokrat celo njih običaje in šege prevzeli, da, celo verska naziranja. Z drugo besedo: pričela se je asimilacija med dvema skupinama, asimilacija, ki je družila, bližala različne socialne elemente; v teku stoletij so na ta način nastala iz rodov ljudstva, v katerih je izginila ona prvotna heterogeniteta, v katerih je padlo ono prvo sovraštvo, kot so izginili vsi nekdanji ostri, barbarski znaki podjarmljenja ter ostali več ali manj zakriti v neenakem socialnem položaju. Družila so pa ljudstva v trdne pomožne skupine razen krvnega sorodstva, skupnega jezika, šeg in religije tudi skupna izobrazba, kultura in skupnost, četudi raznovrstnost, materialnih interesov. Že rod kot tak je nekakšen embrio novega civilizacijskega organizma, ki se zove država, čim se je pa oni zgodovinski proces podrejanja in nadrejanja toliko razvil, da so zasluženi svoj družabni položaj ne le ublažili, temveč začeli stremeti za tem, da bi se vsaj zdaleka približali gospodujočim, čim so se začeli pojavljati med njimi družabni razredi, stanovi, poklici, je bila država ustvarjena, država, do danes najvišja civilizacijska tvorba. Po naravnih zakonih, ne morda po moralnih, zakaj prvi nagib na poti k takemu organizmu je bil gotovo ta, zasigurati si pravo izkoriščanja, uživati mirno in nemoteno sadove prvega podjarmljenja. V nadaljnjem razvoju države, v kateri je oni početni brutalni antagonizem že premočen, v kateri je uglajanje medsebojnih odnosov, socialna amalgamacija že dovolj napredovala, se je pa kmalu pokazalo, kaj je bistveni namen te, čimdalje višje in komplikiranije organizacije. Kot svetilnik stoji sredi civilizatornega procesa v državi zahteva: zmanjšati, odstraniti absolutne sovražnosti med posamezniki in s tem tudi med sestavnimi deli družbe. Religija je prva, ki služi v tej službi. »Ne ubijaj!« je prastar nauk, ki se je zasvetil v človekovem razumu takoj, ko je z elementi državne organizacije uvidel potrebo te tvorbe. Za religijo pride pravo, predvsem kazensko in za njim civilno, z drugo besedo: sodstvo, pride uprava, naloge prenesenega delokroga, gospodarstvo z neshetimi svojimi panogami, naloge lokalne uprave itd. na znotraj, trgovina, kolonialna politika, mednarodno pravo i. dr. izven države; nepregledna vrsta zadev torej, ki služijo kot bojni motivi in podžigajo vedno iznova ter v novih oblikah bojno strast. Poklic države je, da dviga s svojo avtonomijo neprestani boj na čim višji civilizatorni nivo, da ne pušči vjeti sovražnosti iz rok, temveč racionalno pospešuje proces amalgamacije, uglajenja.

Nekak ideal je, da se pleme in država krijeta, da je prvo identično z drugim. Če je to doseženo, ne, če živi le stremenje in volja k temu v kakem ljudstvu, potem se lahko imenuje narod (nacija). Vendar pa ne more biti še taka država sociološki ideal. Kulturna enakost se da v državi tekem časa doseči, gospodarska pa navadno ne v enonrodni državi, če ni bilo dano narodu, da bi v preteklosti zasedel ozemlje, ki se more smatrati ekonomsko enotno. Država torej, ki ni istovetna z enotnim ekonomskim ozemljem, ni še dovršen organizem, temveč se mora in se bo razvijala v tej smeri dalje; kulturna in gospodarska ozemlja moremo smatrati kot končni rezultat v tem razvojnem stremeljenju. (Daje.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učit. društvo za ptujski okraj je zborovalo 1. marca 1914 v Ptujju. Zborovanje je otvoril predsednik tov. Ogorelec Anton ter nas je seznanil najprej z uspehom, ki so ga imele okrožnice, poslane vsem šolskim vodstvom ptujskega okraja. Bila je to izvrstna ideja tov. predsednika, ki se je zahvaliti, da pristopijo društvu 20 novih udov. Le dva šol. voditelja sta obdržala okrožnico, vsi drugi so jo vrnili izpolnjeno. Iz vrnjenih okrožnic se razvidi, koliko plačujočih in izvršujočih, koliko samo plačujočih in koliko izven organizacije stoječih članov je v ptujskem okraju. Slednjih je le malo, pa seveda trotov ne sme manjkati nikjer. — Kot 2. točka dnevnega reda je prišlo na vrsto poročilo tov. blagajničarke, ki je bila radi dopusta od občnega zbora odsotna. Poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Pregledovalca računov, tov. Vauhnik in tov. Kajnih, sta našla vse v najlepšem redu. K tej točki se je tudi sklenilo, da lahko rabi učiteljsvo za letos Ogorelecove položnice. Nato so se rešili razni dopisi ter določili delegati za Zvezino delegacijsko zborovanje v Mariboru. delegata sta se prostovoljno javila tovariša Lešnik Mirko in Karbaš Franc, za namestnika pa tov. Šerona Vinko.

Tov. Ogorelec nam je podal tudi poročilo o Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju ter izjavil, da dobro napreduje. Na znanje se je vzela tudi okrožnica o počitniškem tečaju v Ljubljani. Sklepano se je nato, kdaj naj se vrše zborovanja ter se je na predlog tov. Žihra Fr. sklenilo, da določim vsakokratno zborovanje predsednik tov. Lovrec, naj se začne točno ob pol 10. uri, kar je bilo soglasno sprejeto. Tov. Lovrec je obenem predlagal, naj se v začetku vsakega zborovanja prečita zapisnik udov, kar se je tudi sprejelo.

Ker se lansko leto zaradi morebitne razširjave škrlatice ni vršil skupni izlet, zato se sklene, da se vrši letos skupni izlet meseca junija v Lipno pri Ptujski gori, kjer ima štajerska hranilnica vzorne vinograde. Končno je predlagal tov. Ivanjšič, naj se povabijo k zborovanju tudi predavatelj iz Maribora, čemur se bo ugodilo, kadar ne bo dnevnj red preobširen.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 22. marca t. l. točno ob 10. uri v šoli pri Sv. Frančišku Ksav. po sledečem vzporedu:

1. zapisnik o zadnjem zborovanju;
2. dopisi;
3. razgovor in predlogi o saniranju dolga za Popotnika in Učit. Tvariša;
4. predavanje o Solčavi, Zemljic ml.;
5. slučajnosti.

Znano je vsem, da kar smo dosegli do sedaj, smo dosegli edinole po naših organizacijah. Kdor ima pravi razum in dobro srce, ve, kaj mu je storiti. Vsak društvenik je tedaj — moralično vsaj — primoran, udeležiti se zborovanj; obenem bomo čestitali Joškom in Josikam. Vse najljubše vabi k polnoštevilni udeležbi

Ivan Kelc, t. č. predsednik.

Šmarsko-rogaško učit. društvo zboruje v nedeljo, dne 22. sušca t. l., ob polu 1. uri v Šmarji v deški šoli po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Sanacija Zavezinih listov.
4. Volitev delegatov za skupščino Zveze v Mariboru.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi aljudno vabi odbor. Kozjansko učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 19. sušca t. l., ob 2. uri pop. v Kozjem svoj občni zbor po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Predsednikovo poročilo o nabranem davku za obrambni sklad in o sanaciji Zavezinih listov.
4. Tajnikovo in blagajničarkino poročilo.
5. Razgovor o novem Zavezinem poslovniku.
6. Volitev odbora.
7. Volitev delegatov za Zvezino zborovanje v Mariboru.
8. Slučajnosti.

Blagajnik je za obrambni sklad nabral 34 K. — Delegatom za Zvezino zborovanje v Pulju pa tov. predsednik Jos. Sabati, njegova hčerka Angela in tov. B. Krotky. Predsednik izpodbuja k

mnogobrojni udeležbi glavnega zborovanja Zveze v Mariboru, ki bo Velikonočni terek ob polu 10. ure. Zborovalci razmotrivajo o sredstvih za sanacijo Zavezinskih listov; tozadevne predloge in nasvete kakor tudi one, tiče se načrta za »Poslovni red«, dobe nominirani referenti Zveze po izvoljenih delegatih pravočasno. Zaradi množine in važnosti pispisov je izostalo predavanje tov. D. Gselmana; postavi se pa na dnevni red prihodnjega zborovanja. Prihodnje zborovanje se vrši prvi četrtak meseca majnika kot izlet. Kraj izleta se še ni določil; storil bo to odbor, ko izve mnenje nekega sosednega učiteljskega društva, s katerim se stopi v svrhu skupnega izleta v stik. Pri tem zborovanju se je po precej dolgem premoru zopet pelo. Začetek je bil dober in je upanje, da se bo za naprej pelo obilo in dobro, saj imamo izvrstne pevske moči med sabo. Po zaključku zborovanja smo, kakor običajno, še dolgo ostali skupaj.

R.
Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v sredo (praznik), dne 25. marca t. l., ob poldnevi uri dopoldne v šoli na Zidanem mostu.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve; dopisi.
3. Volitev delegatov za Zvezo.
4. Volitev delegatov za Zavezo.
5. O načrtu za novi Zavezin poslovnik.
6. O sanaciji Zavezinega dolga in Zavezinski listi.
7. Poročilo o porabnosti Widrove in Krulčeve Začetnice. (Por. tov. Petrovič in Segula.)
8. Predlogi in slučajnosti.

Ker so nekatere točke dnevnega reda za nadaljnji razvoj naše organizacije bistvenega pomena, druge jako važne, prosimo, pripravite se na nje temeljito in ker se je sklicalo zborovanje nalašč na praznik, da se omogoči udeležba vsakemu članu, zato pričakuje zanesljivo polnoštevilne udeležbe odbor.

Trst.

Volitev odbora Učit. društva za Trst in okolico, ki je bila na slednjem zborovanju odnesena, se je vršila dne 1. marca. Predsednik tov. Ferluga prebere pred volitvami članom pismo predsednika kluba tržaških slov. poslancev, iz katerega je razvidno, da se bodo le-ti toplo zavzeli za zahteve okoliških podučiteljev in suplentov toli v mestnem svetu, kolikor v šolskem odseku.

Tov. Kleinmayr, ki je pri slednjem zborovanju (15. febr.) omenil incident med zastopnikom podučiteljev in zastopnikom kluba trž. slov. poslancev, izjavi nato, da jemlje vsebino pisma z veseljem na znanje in upa, da bodo slov. poslanci v sličnih slučajih vedno slično postopali. Četudi bi imeli biti »sicer« drugačnega mišljenja, tvorijo vendar vsi slovenski učitelji vedno del slovenskega naroda.

Oglasi se k besedi tov. dr. Merhar. Pravi, da ga je skupina tovarišev slednjikrat kandidirala na mesto odstopivšega predsednika tov. Ferluga. Obveščen je bil sicer o tem prijateljskim potom, ali za izjavo v tej zadevi ga takrat nihče ni vprašal. Ker slednjikrat ni bilo definitivnega izida volitev, bi se morala ta danes ponoviti. Pri tej priliki pa izjavlja kategorično, da izvolitve za društvenega predsednika ne bi sprejel. Razlogi za to so različne npravi, v prvi vrsti pa je mnenja, da naj stoji na čelu učiteljskega društva tovariš učitelj, ki sam najbolje občuti vse reve stanu. Prosi tedaj, naj se ga ne kandidira več, obljublja pa vse svoje sile in prosih društva.

Više se nato volitve: Prisotnih 32 članov, oddanih glasovnih 30, med temi ena bela. S 27 do 28 glasovi so izvoljeni nato sledeči tovariši:

Predsednik: Kleinmayr Ferdo; odborniki: dr. Merhar Ivan, Danev Ivan, Kosovel Rafael, Šime Anton, Kmet Marija, Samiec Ivan, Bukovec Alojzij, Gerbec Ivan, Čok Marija, Košir Valerija; namestniki: Trobec Vinko, Humplik Marija, Furlan Davorin. Soglasno so voljeni v razsodništvo: Furlan, Pakiz Antonija, Martelanc Franca; kakor pregledovalci računov: Goli Rozika, Starec Ferdo.

Dosedanji predsednik tov. Stipe Ferluga se po devetletnem delovanju kakor predsednik pošilja od tovarišev. Zeli novemu odboru vse dobro. Poudarja pa, da kljub temu, da čuti res potrebo počitka po tolikem delu, ostaja vedno zvest tovariš učiteljskega društva. (Ploskanje.)

Novoizvoljeni predsednik tov. Kleinmayr omenja program novega odbora, oni program namreč, ki ga je postavila »mladina« o priliki kritike delovanja prejšnjega odbora. Če se v enem letu ne bodo videli povsod uspehi, se bodo videle brazde, kamor je »mladina« zastavila svoj plug. Upa, da se bo društvo širilo po številu, poglobilo po vsebini, t. j. duševnem delu v dru-

štvu. In zato vabi v krog tudi one tovariše, ki so danes večidel izostali, one, ki jim je morda prvi sneg že padel na glavo, a čutijo — svoja srca mlada! Odstopivšemu predsedniku izrazi zato posebno zahvalo za obljubo koncem njegovega govora. Društvenike pa pozivlja pod »novo zastavo«, kakor se je izrazil neki dnevnik — ki pa je zastava dela; kakor pes za divjačino naj bodo odboru in predsedniku za petami, da ti ne zaidejo v močvirje lenobe.

Po nekaterih točkah postranskega pomena se zborovanje zaključilo ob 12 in pol; sklicano je bilo na 10 in pol, pričelo je ob 11.

Goriško

Tolminsko učiteljsko društvo zboruje v sredo, 25. marca, ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli pri Sv. Luciji. Dnevni red:

1. Predavanje g. ravnatelja V. Bežka: Čitanka v jezikovnem pouku. — Metodično razpravljanje štivnih koščkov.
 2. Predlogi tov. Fr. Ločniškarja o organizaciji za pospeševanje mladinske književnosti.
 3. Nasveti tov. Fr. Kašca, kako bi se sanirali Zavezinski listi.
 4. Poročilo tov. J. Rakovščka o poslovnem redu Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev.
 5. Ustanovitev pevskega zbora in orkestra.
 6. Slučajnosti.
- Z ozirom na predavanje g. ravnatelja V. Bežka, na primeren dan in čas upamo in pričakujemo, da se udeležiti tega zborovanja kolikor mogoče mnogo učiteljsva. Upamo pa in želimo, da nas razvesele s svojo udeležbo tudi tovariši in tovarišice iz sosednjega okraja. — Odbor.

Književnost in umetnost.

Slovenska Šolska Matica je izdala naslednje knjige: Viktor Bežek, Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom; Eliza Kukovec, Domoznanstveni pouk v ljudski šoli (konec); Luka Lavtar, Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli (4. snopič); dr. L. Poljanec, Flora slovenskih dežel (2. snopič); H. Schreiner, Pedagoški Letopis (XIII. zvezek.)

»Poučno-zabavna knjižnica za mladino.« Čestokrat slišimo v javnosti in med osebnim občevarjem pritožbo, da naši mladini nedostaja primernega čtiva poučno-zabavne vsebine. S pripovednimi spisi se še izhaja za silo, a na polju realij, na polju prirodopisja, prirodoslovja, zemljepisja in zgodovine vlada v naši mladinski književnosti zehajoča suša. Kdor pravceni vrednost čitanja in izobraževanja mladine, bo jako obžaloval ta nedostatek in gorko želel v interesu vsestranske obče izobrazbe naše mladine, da se ta vrzel čim prej zamaši.

Iz tega vzroka je odbor Slov. Šolske Maticе sklenil, poizkusiti, kako bi se kaj obnesla »Poučno-zabavna knjižnica za mladino«. Ta knjižnica hoče v prvi vrsti ustrezati srednješolski mladini, potem učencem višje stopnje ljudske šole in nazadnje šoli odrasli mladini. Iz metodiškega stališča pa bo gotovo tudi dobro došla ljudskošolskim učiteljem in učiteljem nižje stopnje srednjih šol.

V to svrhu hočemo najprej porabiti primerne poučne spise našega starejšega slovstva. Tu se nahaja nekaj prav lepega, za naš namen dobro porabnega gradiva, ki je po knjižnicah zakopano in mladini izvečjega težko ali pa celo nedostopno. Deloma je tudi njegova jezikovna oblika kolikor toliko zastarela; treba bo torej jim obliko popraviti. Obenem pa se obrachamo s tem-le do pisateljev, ki imajo spretno pero za take spise in jih prijazno vabimo, naj posvetijo svojo zmožnost temu imenitnemu namenu in nas obilokrat iznenadijo s svojimi proizvodi. Tudi prevodi priznanih tujih pisateljev nam bodo dobro došli, ako bi nam zmanjkalo dobrih lastnih izdelkov.

Da vidimo, koliko zanimanja bi našlo naše početje, ponujamo za zdaj, tako-rekoč za uvod, starejšo knjigo, ki jo pa menda malokdo ima v svoji knjižnici. Posrečilo se nam je namreč pridobiti od Slovenske Maticе knjigo »Štirje letni časi«, po E. A. Roßmählerju predelal Ivan Tušek, kolikor je je še imela v zalogi. Priznana lep in gladek jezik Tuškov je sicer tudi že tuintam malo zastarel, kar pa nikakor ne moti pri čitanju.

O omenjeni knjigi piše Tušek v predgovoru: »Štirje letni časi« so namenjeni vsem tistim Slovincem, ki so se z rastlinstvom znanstveno v šolah pečali, in tistim, ki niso imeli priložnosti, takega pouka udeleževati se. Za one bodo uspešno ponavljanje, za te pa pripomoček seznaniti se z mišnim delom prirodoslovja, z naukom o rastlinstvu in nekoliko tudi z naukom o živalstvu, ki se je v poprejšnjih časih po avstrijskih šolah preveč zanemarjalo. S temi besedami je gospod poročevalec moj roko-

pis priporočal Matičinemu odboru. Posebno pa sem to cvetico iz nemškega presadil v slovenski vrt, z ozirom na naše selške učitelje in na učence srednjih šol. Selškim učiteljem naj bo tovarišica na izprehodih po polju, travnikih in gozdih, njim v pouk in tudi posredno na korist radovedni mladini. Učencem srednjih šol naj pa služi v prijeten pripomoček pri uku prirodopisja, ki se ga morajo učiti na podlagi ne popolnoma jim znanega nemškega jezika. Zato sem pa tudi dodal kazalo v treh jezikih, v slovenskem, latinskem in nemškem, da vsak lahko najde v vsakem teh jezikov popisano stvar in tudi ime njeno v ostalih dveh jezikih.

Kar tu pravi prelagatelj, radi podpisemo tudi mi od besede do besede. Osobito priporočamo knjigo učiteljem, ki počučujejo prirodopisje po novejših načelih — Pouk v prirodi! — Pouk po naravnih skupinah! — Poučni izlet! — Tem-le bo knjiga izvrstno služila pri pripravi na tak pouk. V nobeni učiteljski knjižnici bi ne smela manjkati ta knjiga! Pa tudi srednješolskim knjižnicam za dijake in knjižnicam za učence višje stopnje ljudskih šol najtopleje priporočamo to knjigo.

Poučno-zabavna knjižnica bo izhajala v nedoločenih presledkih. Prvi zvezek se že pripravlja in izide v najkrajšem času. Vsebina mu bo: Ogrinec, Obrazi iz prirode.

Slovenska Šolska Matica.
Zvoncek objavlja v svoji 3. letošnji števi to-le izbrano vsebino: 1. Cvetko Gorjančev: Junaški deseterci. 2. Antonija Grmkova: Naš mali Rudo. 3. Božidar Borko: Ob zori. Pesem. 4. Cvetinomiški: Lovci. 5. Iz šole domov. Podoba. 6. Stric Tine: Citati — dobro, poizkusiti — boljel (Z 10 slikami.) (Dalje.) 7. Fran Žgur: V spominsko knjigo. Pesem. 8. S. Koprivec: Naša Marijanica. 9. Mož, mačka in miš. Podoba. 10. H.: Zajokal je... 11. Vekoslav Strmšek: Učenec — tat. 12. Pouk in zabava: Uganka v uri. — Rešitev in rešilci. — Nove bolgarske poštne znamke. — Diamant, ki ne dobi kupca. — Dragoceno sadno drevo. — Najstarejša žena na svetu. — Nenavaden spomenik. — Milijonar — berač. — »Prstni teden.« — Kotiček gospoda Doropljškega.

Če gospodinja ne ve, katero primes najzame k zrnati kavi, naj poskusi Kathreinerjevo Knelppovosladno kavo.

Popolnoma bo zadovoljna.

Priljubljen je zaradi svoje preproste, a predpis za kuhanje. Dobi se povsod. Kdor hoče kaj natančnejšega štati o tej kavini pijali, naj piše Kathreinerjevim tvornicam za sladno kavo 6. dr., Dunaj I., Annagasse 5. 8.

Srednješolski vestnik.

» Za novo jubilejsko komunalno gimnazijo v Trstu Italijani že dolgo časa zbirajo denar. Dosedaj pa so nabrali šele 3693 K 60 v in 150 lir.

» Ravnateljska imenovanja na goriških srednjih šolah. Cesar je imenoval Antona Caldinija, dosedanega ravnatelja na c. kr. učiteljsku v Gradišču, za ravnatelja c. kr. realne gimnazije z laškim učnim jezikom in dr. Gustav Hemetsbergerja, dosedaj profesorja v 13. okraju na Dunaju, za ravnatelja c. kr. realne gimnazije z nemškim učnim jezikom v Gorici.

Politiški pregled.

» Albanija. Znano je, da se Avstrija in Italija močno ruvata za prvenstvo v Albaniji. Znano pa je tudi, da od resnega do smešnega ni daleč, kar se razvidi iz naslednjega: o Božiču je obdaroval avstrijski konzul 3000 albanskih otrok s čisto novimi oblekami. Takoj na to je povabil

» Knjigo razpošilja, dokler je ne bo zmanjkalo, gospodična Vita Zupančičeva, strokovna učiteljica na kranjskem ustanovnem zavodu za gluhonevne v Ljubljani. Cena 1 K s poštnino vred. Pošila se samo proti predplači.

italijanski konzul istih 3000 otrok in še njih stareš ter obdaril otroke tudi s popolnoma novimi oblekami, staršem pa v imenu kralja Viktorja Emanuela še po 10 lir. — V Draču je lansko leto Avstrija postavila za albanske otroke novo šolo. Deca dobiva v šoli vse brezplačno: knjige, zvezke, papir, peresa itd., zraven pa še opoldne kosilo. Italija se ni dala zapostaviti. Sezidala je tudi novo šolo; tudi tam dobiva dec a vse zastoni. Pa otroci so bili že vajeni na avstrijsko šolo in jih je bilo težko dobiti v italijansko; da bi se temu nedostatk odpomoglo, pa plačuje Italija sedaj vsakemu navzočemu otroku 10 centimov na dan. Napitnina šolarjem! — Še ena smešna; angleški admiral, nadpoveljnik v Skadru, hoče odpraviti v mestu hazardne igre. Zapove, da bo vsak meščan kaznovan, ako zaigra na dan več kot 10 turških funtov. Že prvi večer zaloti policija meščana, ki se je pregrešil zoper omenjeno postavo. Hudodelnika tirajo takoj ponoči pred sodnika, ki je Francoz. »Kaj je zakrivil mož?« vpraša sodnik skozi okno. »Zaigral je 10 funtov,« je odgovor. »Torej je mož itak že dovolj kaznovan in se ga naj izpusti,« odgovori modro sodnik, zapre okno in mirno leže spat.

» V štajerskem deželnem zboru se je zavzemal poslanec Horvatek (soc. dem.), nekdanji učitelj, da bi pri nastavljanju učnih oseb soodločevali tudi krajni šolski sveti, ker so okrajni šolski sveti sestavljeni iz pripadnikov najrazličnejših političskih strank. Proti temu se pač mora ostro postaviti vse štajersko učiteljsvo, zakaj potem nas bodo nastavljali župniki kakor svojčas, ker le-ti imajo odločilno besedo v pretežni večini krajskih šolskih svetov.

» Madjarska vlada in Bosna. Že od začetka okupacije imajo Madjari v Bosni prvo besedo, in mi Avstrijci smo le bolj v ozadju. To se vidi še sedaj. Kupni finančni minister vitez Bilinski je namreč obljubil svoj čas, da bo imenoval nekaj domačinov na višja uradniška mesta v Bosni ako bo deželni zbor redno deloval. Sedaj gre zasedanje deželnega zbora že h koncu, a omenjenih imenovanj seveda še ni. Posl. dr. Dimović je ministra Bilinskega na to zadevo opozoril, a kakor se zatrjuje, se je ogrski ministerski predsednik grof Tisza postavil proti tej stvari. Češ, Madjari tega ne morejo pripustiti. Prav gotovo se bo tudi po njegovi volji zgodilo, in Madjari bodo tudi tukaj gospodarili po svoji samooblastni zahtevi.

» Odprava enoletnega prostovoljstva? Budimpeštanski list »Az Est« prinaša vest, da se odpravi enoletno prostovoljstvo. Dosedanji upravičenci do enoletnega prostovoljstva bodo po enem letu delali častniški izpit, drugo leto pa bodo služili kot kadeti ali praporščaki. Kdor bi izpita ne napravil, bo služil drugo leto kot podčastnik.

» Analfabetov ne sprejmejo v Ameriki. V Zedinjenih državah Severne Amerike so uvedli zakon, ki zabranja naseljevanje ljudi, ki ne znajo pisati in čitati.

» Kako je gospodaril komisar Cuvaj. Iz revizij proračunov hrvaške kraljevine za zadnja leta je povzeto, kakor poročajo listi, kako ogromne stroške je povzročil Cuvaj deželni. Za eno sobo, v kateri je bivala ga, Cuvajeva, ni šlo nič manj kot 22.000 K. Za ureditev zimskega vrta pri bankski palači se je potrosilo 70.000 K itd. Cuvaj bi bil še dalje tako »gospodarila«, ako bi ne bil poslan v »zasluženi« pokoj.

Učiteljski konvikt.

Letnina za leto 1914: Janko Toman, nadučitelj v Moravčah, 2 K; Mihajl Vrbič, nadučitelj v Sodražici, 6 K; Albina in Ivan Kocijančič iz Bušeče vasi, 4 K; Gr. Leonardis, nadučitelj v Krvavem potoku (Istra), 2 K; Vinko Krek, učitelj in posestnik v Trbojah pri Smledniku, 10 K; g. Joško Bergant, učitelj na Turjaku, 2 K. Hvala!

Darila: Konfeksijska trgovina Gričar in Mejač v Ljubljani, 33 K. Pri tej priliki prosimo p. i. učiteljsvo, da kupuje narejene obleke pri tej tvrdki, ki podpira tudi nas. Svoji k svojim! Povodom prejema draginske doklade so darovali za konvikt: Debelak Ivan, učitelj v Šmarji pri Jelšah, 2 K; Fran Frilinc, učitelj, posestnik in vinotržec v Šmarji, 1 K; Hinko Šumer, učitelj v Šmarji, 2 K; Milan Vanda, učitelj v Šmarji, 1 K; Felicita Šumer, učiteljica v Šmarji, 1 K; Ivana Zupančič, učiteljica v Šmarji, 2 K; Zofka Debelak, učiteljica v Šmarji, 1 K; Tilka Ropar, učiteljica v Šmarji, 1 K; Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici, 1 K; Leo Dobnik, učitelj v Slivnici, 2 K; Ivan Stupica, učitelj v Dražgošah, 10 K mesto venca na grob dragemu prijatelju nadučitelju Jožefu Jegliču; g. Josip Pavlin, hišni posestnik v Ljubljani, je plačal iz kazenske poravnave Likar-Pavlin 50 K. Ziveli darovalci in nasledniki!